

Diabetesliiton lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle lääkkeen määräämisestä annetun STM:n asetuksen (1088/2010) liitteen 1 muuttamisesta

(STM 143:00/2020)

Diabetesliitto kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä lausuntopyynnöstä.
Tuomme esiin seuraavat näkökulmat:

Muutosehdotusten tarkoituksena on parantaa potilaiden hoitopolkujen sujuvuutta, tukea potilaan omahoitoa sekä kehittää ammattilaisten toimivaa yhteistyötä ja työnjakoa. Tavoitteet ovat lämpimästi kannatettavia. Hoidon tulee olla potilaslähtöistä ja hoitopolkujen sujuvia. Esitetyt muutokset voivat potilaan näkökulmasta sujuvoittaa hoitopolkua.

Asetuksen liitteeseen 1 ehdotetaan lisättäväksi tyyppin 2 diabeteksen hoitoon käytettäviä yhdistelmävalmisteita, joissa metformiini on yhdistetty sitagliptiiniin, vildagliptiiniin, saksagliptiiniin, linagliptiiniin tai alogliptiiniin. Voimassa olevan asetuksen mukaan sairaanhoitaja saa jatkaa näihin yhdistelmiin sisältyviä lääkkeitä yksittäisinä lääkkeinä. Muutosehdotus noudattaa periaatetta, jonka mukaan rajatun lääkkeenmääräämiseen piiriin on lisätty lääkeaineiden yhdistelmiä.

Asetusmuistiossa todetaan, että tyyppin 2 diabeteksen hoidossa käytettyjen lääkeaineiden yhdistelmien lisääminen rajatun lääkkeenmääräämiseen piiriin perustuu yhdistelmävalmisteiden yleistymiseen diabeteksen hoidossa. Ehdotettujen muutosten esitetään parantavan mahdollisuuksia organisoida avoterveydenhuollon vastaanotto toimintaa entistä joustavammin ja kehittää sairaanhoitajan vastaanotto toimintaa moniammatillisissa avohoidon palveluissa.

Diabetesliitto kiinnittää ministeriön huomiota siihen, että diabetes on usein vaativahoitoinen sairaus ja potilaat ovat usein monisairaita ja käyttävät glukoosia alentavien valmisteiden lisäksi usein paljon muitakin lääkevalmisteita. Diabeteksen osaava hoito edellyttää erityisosaamista, hoitoyksikössä sovittuja hoitopolkuja ja selkeitä konsultaatiokäytäntöjä. Diabeteshoitaja on erityisen tärkeä omahoidon ohjauksen, potilaan kokonaistilanteen ja lääkehoidon seuraamisen sekä elintapa- ja lääkehoitoon sitoutumisen kannalta. Jatkossakin on turvattava diabeteshoitajien ammattitaito ja diabeteshoitajavastaanottojen saatavuus.

Asetus sääntelee tilannetta, jossa jatketaan potilaan lääkehoitoa hoitosuunnitelman mukaisesti. Diabeteslääkityksen vaihtoehdot ja kokonaisuus kehittyvät voimakkaasti. On luontevaa, että hoitajan lääkkeenmääräämisoikeus seuraa hoitokäytäntöjen muutosta. Näin hoitajan lääkkeenmääräämisoikeudesta on diabetesta sairastaville enemmän hyötyä ja hoitoa voidaan toteuttaa joustavasti ja terveydenhuollon

resurssien käyttö optimoiden. Joustavat menettelytavat turvaavat potilaslähtöistä hoitoa.

Diabetesliitto korostaa, että lääkityksen tulee aina perustua yksilölliseen hoitosuunnitelmaan, joka laaditaan yhdessä hoitavan lääkärin ja potilaan kanssa. Lääkityksen tarkistamisen ja jatkamisen yhteydessä tulee arvioida lääkityksen kokonaisuutta ja potilaan tilannetta. Erityisesti tulee huolehtia, että yksilölliset tavoitteet verengluukoosin suhteen (HbA1c tai TiR), verenpaineen ja veren rasva-arvojen suhteen on selkeästi kirjattu hoitosuunnitelmaan ja niiden saavuttamista seurataan. Hoitoyksikön menettelytapojen tulee olla selkeitä tilanteessa, jossa hoitotavoitetta ei ole saavutettu, lääkityksen käytöllä on ilmennyt sivuvaikutuksia tai potilaalla on muutoksia sydämen tai munuaisten toiminnassa.

Diabetesliitto pitää tärkeänä, että diabetesta sairastava kohtaa hoitavan lääkärin vähintään 1–2 vuoden välein, riippuen potilaan yksilöllisestä tarpeesta. Lääkärivastaanotolla tulee tehdä kliininen arvio ja hoitosuunnitelman tarkistus.

Diabetesliitto ehdottaa seurantaa ja tutkimusta lääkemääräämiskäytäntöjen ja lääkärin vastaanotolle pääsyn vaikutuksista lääkahoitoon sitoutumiseen. Yleinen ongelma lääkehoidossa on, että potilas ei ota hänelle määrättyjä lääkkeitä sovitusti. Jos lääkärin vastaanotolle pääsy entisestään heikkenee ja lääkärin tapaakin aiemmasta poiketen esim. kahden vuoden välein, voi sillä olla vaikutuksia lääkehoidon itsenäiseen toteuttamiseen. Lisäksi tulee kartoittaa hoitajien kokemuksia lääkkeen määräämisoikeuden laajentamisesta, sen vaikutuksesta työnkuvaan ja työtyytyväisyyteen.

Tampereella 11.11.2020

Janne Juvakka
toiminnanjohtaja
Suomen Diabetesliitto ry

Pirjo Ilanne-Parikka
LT, sisätautien EL, diabetologi
ylilääkäri
Suomen Diabetesliitto ry

Lisätiedot: Laura Tuominen-Lozić
sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija
Suomen Diabetesliitto ry
laura.tuominen-lozic@diabetes.fi, p. 040 072 3655